

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes száma ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasabos petty sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többeszer
hirdetések atku szerint jutányos áron vetotnek fel. Helyo. díj n in
den külön beigtatvaert 20 kr

1848. december 2-ika és Magyarország.

Debreczen nov 29.

Azzal az erőlködéssel szemben, hogy a magyar nemzetet is belevonják a császár-jubileum megünneplésébe, érdemes lesz néhány történelmi adattal megvilágítani, hogy mi volt nekünk valójában 1848. decz. 2-ika.

Olyan dokumentumokra hivatkozunk, a melyekhez semmi esetre sem férhet a magyar elfogultság gyanuja, s a melyek kétségtelen bizonyosságot tesznek a mellett, hogy 1848. decz. 2-án lépett döntő csatának hitt akcióba az a tendencia, mely Magyarországot állami létében meg akarta semmisíteni s beolvasztani az egységes osztrák birodalomba, a melyen belül a magyar nemzet egy csupán ethnografiailag zambajövő néptörzs színvonalára süllyesztetik le. Az 1848. decz. 2-ika e szerint lázadás volt Magyarország történelmi alkotmánya, a magyar király és a magyar nemzet szuverenitása ellen.

Az egyik okmányunk az 1848. december 2-án kelt császári pátens, mely a «monarchia összes népeivel» tudtván Ferencz Józsefnek I. Ferencz József néven való trónraléptét, a következőket jelenti ki:

Saját meggyőződéséből felismerve a szabad és korszerű intézmények

magas becsét, bizodalommal lépünk arra az utra, mely bennünket az **összmonarkia** üdvhozó alakulásához és megújodásához fog vezetni.

Szilárdul elhatározva, hogy a korona fényét megzavaratlanul s az összmonarkiát csorbítatlanul fentartjuk, de készen arra is, hogy a Magunk jogaink népeink képviselőivel megoszszuk: számolunk rá, hogy Isten segítségével a népekkel való egyetértésben sikerülend a monarchia összes országait és törzseit egyetlen nagy államegészszé egyesítenünk.

Ezzel a programmal lépett az 1848. decz. 2-iki császári pátens, a monarchia összes népei és törzsei elé. De ekkor már nemcsak a program volt megállapítva, hanem végrehajtásának részletei is. Hiszen alig három hónap múlva, 1849. márczius 4-én megjelent a Birodalmi Alkotmány az Ausztria Császárság számára. A pátens s a birodalmi alkotmány-akta közti összefüggés nyilvánvaló és senki- nek sem lehet kétsége feléle, hogy az 1848. december 2-iki államcsinyt egyenesen az 1849. márczius 4-iki alkotmány-oktroy kedvéért csinálták meg.

Lássunk hát ebből az alkotmány-aktából egy pár szemelvényt:

I. FEJEZET. A BIRODALOMRÓL.

1. §.

Az ausztriai császárság a következő koronatarományokból áll:

Az Enns feletti s alatti ausztriai főhercegség-, salzburgi hercegség-, steyer hercegség-, illyrai királyságból, mely a karinthiai s krajnai hercegség-, görcei s gradiskai hercegi grófság, istriai örgrófság s Trieszt városából és ennek kerületéből áll; — a tyroli és vorarlbergi hercegi grófság-, csehországi királyság, morva örgrófság-, felső és alsó sleziai hercegség-, galicziai és lodomeri királyságokból, az auschwitzyi és zatori hercegségek-, s krakói nagyhercegség, a bukovinai hercegség-, dalmát-, horvát s totországi királyságokból, a horvát tengeremellék-, Fiume városa- s a hozzá tartozó kerület, a magyarországi királyság-, erdélyi nagyhercegségből, benne foglalva a szász földet és az ismét bekebelezett Kraszna, Középszolnok- és Zarándmegyét, Kóvárvidékét s Zilah városát, a határvidékek és a lombard-velencei királyságból.

2. §.

Ezen koronatarományok képezik a szabad, önálló, oszthatlan és fel-

Oh felséges szellemi hatalom.

Irta: **dr. Király Péter.**

Oh Felsőges szellemi hatalom!
Milyen nemes, mily szent a te műved,
Mily érthetetlen összevisszaság
Lenne az egész világ nélküled, —
Mint tiporának örült szenvedélyvel
Kiontott vérbe minden szent jogot;
De te az erény és az aljasság közt
Az elválasztó határt megvoned.

Oh felséges szellemi hatalom!
Milyen egész más lenne a világ,
Hogyha lenne «elég vágott dohány»
S törekednék méltóvá lenni rád . . .
De így . . . a hatalomba, hol az észnek
Miltjók üdvére munkálkodni kell,
Belé ültetnek száz meg száz oktondit.
A ki minél több bolondot mivel.

Oh felséges szellemi hatalom!
Milyen kevésre becsül a világ,
Fényes, czafatos rongyba öltöztetett
Áliteneket botorul imád . . .
De néked azért, ki ezen a földön
Az igaz Isten képét viseled:
Nem szégyenkezned, sőt szánakoznod kell
E közcso, hitvány nemzedék felett!

A gazda ember temetése.

A «Debreczen» tárczája.

Irta: **Benedek Elek.**

Be szomorú vagy, édes szülőföldem! —
Nem ismerék reád. Hideg szél csap meg az
Ot vize mellett, komor fölöttem az ég s a
föld olyan fekete.

Busan hajladoznak a leveletlen ágak s
mintha kérdenék: minek jöttél haza? Oda
minden ékességünk, sárba hullott leveleink
fölött varjak kárognak halotti beszédet. —
Mondom a fáknak: temetésre jöttem édes
fáim. Nem halljatok a harangok kesergő
szavát?

Hegy tetején kibontakozik a szürke köd-
ből a nagybacsoni torony. Látni vélem, amint
a harangok kesergő szavát szárnyára kapja a
hideg őszi szél s végig röpíti a letarolt völ-
gyön, meg-megállapodván egy pillanatra min-
den barázdánál, mely az övé volt. A ha-
lotlé.

— Meghalt a gazdád, föld! hirdeti a
harang Nem akasztja többé beléd az éles
ekevasat; nem hiút kebeledbe magot. Hallod-e
föld?

Vajjon halja-e?

A föld hallgat, a föld néma hideg. Meg-
halt a gazda: jön helyette más. Mind életet
keres benne: benne, kinek sorsa az örök ha-
lál, az örök némaság.

Megszámlálhatlan ezrek óta hasogatják
keblét fával, vassal és ő hallgat, nem jajdul

föl a fájdalomban. Nem érez örömet, mikor
rálép a fiatal gazda s reménységtől dagadó
szívvel akasztja belé ekéjét. S nem érez bu-
bánatot, mikor görnyedt háttal lép reá a meg-
vénült gazda s könybe borult szemével bucsu-
zik: Isten veled, nem szántlak többet!
Boldog föld, boldogtalan szántó vető!

Ó de szép, mikor tavasz nyitán megné-
pesül a határ. Lassan, méltóságosan men-
délnek az ökrök a barázdában s hául a gazda
kérges tenyerével fogja az ekeszarvat. Elé-
elő szó: ki Daru! Rendes!

Meg-megtekerintgeti felettük szij o-
tót, s érvén földjének végére fölfohaszkodik a
magas Egekbe: én Istenem s-gélj meg. Áldd
meg az én munkámat. Fent a levegősgben
lebeg a pacsirta, a szántó-vető ember égi pos-
tása. Ő veszi fel, ő veszi fel, ő csicssergi el a
szántó-vető ember imádságát. Az áldott nap
biztatón mosolyog le rájuk: csak szántatok
vessetek, ne sajnáljátok a véres verejtéket,
áldás fakad a nyomán.

De most nézzetek be egy udvarra. Im ott
ül a tórnácban összetörve meggönyvedten egy
javakorbeli ember, megmérhetetlen bánattal
néz maga elé. Elhallatszik a határról, amint
a többi gazdák biztatják ökreiket: hi elé!
Vidám, Szilaj, hi! Hó! Megállj, Megállj, hó!
Csá, Kondor, Csáhó, csá! Szánt az egész falu
csak ő nem. Egy hét mulva, két hét mulva
zöld vetéstől hullamzik minden gazda földje
az övé marad ugarnak.

Nagynehezen fölemeli karját, hátha van

bonthatlan alkotmányos ausztriai örökös monarchiát.

IX. FEJEZET.

A TARTOMÁNYI ALKOTMÁNYOK ÉS TARTOMÁNYI GYÜLÉSEKRŐL.

70. §.

Az 1. §-ban megnevezett tartományok azon ügyekben, melyeket a birodalmi alkotmány, vagy a birodalmi törvények tartományi ügyeknek jelölnek ki, a tartományi gyűlések által képviseltetnek.

71. §.

A magyarországi királyság alkotmánya annyiban tartatik fenn, hogy azon szabályok, melyek ezen birodalmi alkotmánnyal nincsenek összhangzásban, erejüket elvesztik és hogy minden nemzetiségek s a tartományban divatozó nyelvek egyenjogúsága nyilvános és polgári élet minden viszonyaiban czélszerű intézmények által biztosittatik. Különös szabály rendezendi ezen viszonyokat.

72. §.

A szerb vajdaságnak oly intézkedések biztosittatnak, melyek egyházi közösségük és nemzetiségük fentartására régibb szabadság-leveleken és császári a legújabb korbéli nyilatkozatokon alapulnak.

A vajdaságnak más valamely koronartartományi egyesülése annak követői meghallgatása után intézkedés által fog meghatározatni.

73. §.

A horvát- és tótországi királyságokban a hozzá tartozó tenger mellék, továbbá Fiume városa és a hozzá tartozó területtel egyetemben, ezen tartományoknak sajátos intézményeinek a birodalommal ezen birodalmi alkotmány által szabályozott összeköttetésén belül, azoknak a magyarországi királyságtól teljes függetlenségében fentartatnak. Dalmátia kö-

vetei fognak ezen királyságok tartományi gyűlésével, a birodalmi végrehajtó hatalom közbenjárása mellett a csatlakozás és annak feltételei iránt tanácskozni s az eredményt a császár sanctiója alá terjeszteni.

74. §.

Az erdélyi nagyfejedelemiség belszerkezete és alkotmánya, a magyarországi királyságtól teljes függetlenség, s a tartományban lakó minden nemzetek egyenjogúsága alapján, ezen birodalmi alkotmánnyal összhangzólag új tartományi szabály által fog rendeztetni.

A szász nemzet jogai ezen birodalmi alkotmánnyon belül fentartatnak.

75. §.

A birodalom integritása védelmére fennálló intézménye a határőrvidékek katonai organizációjában fentartatik. és mint a birodalmi hadsereg kiegészítő része a végrehajtó birodalmi hatalomnak marad alárendelve. Külön szabály a határőrvidéki lakosoknak birtokviszonyaira nézve ugyanazon könnyebbüléseket biztosítandja, melyekben egyéb tartományok lakosai részesültek.

Hát mas-é ez, mint a magyar állam darabokra szaggatása, mint a magyar nemzetnek mint államalkotó politikai és ethikai egyéniségnek megsemmisítése? De ne beszéljünk róla mi. Még citálunk egy klasszikus tanut. Haynau »Főszertábornokot«, a ki 1849. nov. 1-jén kiadott Hirdetményében az 1848. december 2-án kiáltásba helyezte 1849. márcz. 4-iki »átalakítást« és »megújodást« a birodalmi alkotmány által egyesített Ausztria ujjaszületése nagy művének nevezte,

Haynaut csak nem fogja dezavualni Fejérváry?

A magyar közvélemény pedig tisztában lehet az 1848. december 2-ika

jelentősége felől, s tisztán láthatja, hová hurczolják fiainkat akkor, mikor ezen a napon háláadó istenitiszteletre hajszojják!

A képviselőház ülése.

Debreczen, november 26.

Sem a Rakovszky mentelmi ügyéről, sem az ujonczjutalék megajánlásáról szóló javaslat bizottsági jelentését nem terjesztették elő tegnap a Házban, mert a kormánypárt jónak látta az ebből keletkezhető szenvedélyes viták elől kitérni. Ennek következtében névszerinti szavazással kezdődött a tegnapi ülés, Wlassicsnak a Rakovszky multkori interpellációjára adott válasz tudomásul vétele felett. Ami ennél a szavazátnál érdekesebb volt, a sok távollevő kormánypárti képviselő volt, kik a kapott távirati fölszólítások dacára sem siettek Wlassics korrektségét a Pulszky-ügyben rehabilitálni.

Az indemnity-vita folytatásának során Apponyi Albert gróf szólalt fel, kinek beszéde nemcsak lesújtó kritika volt a Bánffy-kormány rendszeréről, hanem történelmi kritika volt arról az egész korszakról, melyből a mai rendszer keletkezett. Apponyi Pulszkyval hamarosan végzett.

Magával a kérdéssel foglalkozva: kijelentette Apponyi, hogy az a rendkívüli helyzet, mely ma uralkodik; birja az ellenzék arra, hogy a kormány és főleg a kormányelnök ellen harcot folytasson. Ez nem személyes harc, mert nem Bánffy személye az, a mely ellen az ellenzék küzd, hanem a Bánffy által eminenter képviselt rendszer megtörésére egyezett az ellenzék. A megrosszabbított Tiszai rendszer folytatása kapott ismét lábra Bánffyval. Ugyanaz a rendszer, a mely minden törvényes alkotást fölöslegesnek tart, hanem csak a hatalma biztosítására fejt ki minden erőlködést. A Tisza-rendszerből csak egy intézmény maradt fenn, az új főispáni melyből a jövő történetírója épp úgy fel fogja ismerni a Tisza-aera alatt uralkodott rendszert, mint ahogy a természetűdös a mammutról ismeri az őskort,

Ez a rendszer az, mely minden bünt elnéz, ha az a pártzempontokkal azonos, semmi érdemet el nem ismer, ha az nem a párttal azonosítható. Szapáry és Vekerle alatt ez a rendszer kissé alábbhagyott, de amikor az egyházpolitika küzdelem után az egész nemzet annyira elfáradt s elernyed, hogy már

benne még erő s majd megszakad a szive: erőtlennül hanyatlik le a tavaly még erős kar. A durva kéz oly szörnyen megfinomult: át lehet látni rajta. A napsütötte barna arc fehér, mint a fehéritett vászon.

Meg kell halni, meg- Ha még egyszer megfogható az ekeszarvát! Ide látszik egy darab földje a hegyoldalról. Látja a szomszédjait: szántanak mellette. Elszántanak az övéből, bizonyosan el. S ő nem mehet oda, nem kiálthatja nekik: itt a barázda! Allj meg!

Ne szántsd el a földemet; De szép buzám volt rajta a tavaly. Sárga, mint az arany nehéz, mint a vas, Az idén meg csak kóro és egyéb semmi, Rászállanak a madarak, megpihennek a kórón és kiéneklük az egész világnak, hogy milyen rest gazdája van ennek a földnek! Uram, teremtem, küld el a megváltó halált!

Ha a szántóvető ember nem tudja megfogni többé az ekeszarvát, haljon meg. Ha nem tudja felhasogatni a földjét, ássak meg a sírját, hadd ne lássa senki az ő tehetetlenségét. Teher magának, teher feleségének, teher a gyermekeinek. A gazdaság szemlátomást pusztu.

Az állatok lesóványodnak. Szekerek, ekék s mindenféle gazdasági szerszámok ellázultak; mindennap kiesik egy szeg a kerek mellől, lehull egy darab vas; lába kél a

fejszének, az asónak; ez is eltűnik, az is, mintha föld nyelte volna el. Semmi sem kerül vissza s nincs aki pótolja az elvesztettet; nincs, ki renoválja az elromlottat, felsír a szive: ó edes szép gazdaságom! Mindketten elpusztulunk!

A koporsót leszeggették. Kihozták az udvarra. Fölcsendült a halotti ének:

Hát csak azért születünk,
Hogy epedjünk jajjal?
Csak nyomorogni lettünk,
Hogy küzködjünk ladjal?
Ez világon
Hogy kiállunk,
Mely sok kinnal
Itt viadalra szállunk!

Ráborulnak a koporsóra az árvák s felzokognak! Ó edes jó apám! Kesereg az özvegy, edes jó uram, edes jó gazdám!

S állván az udvaron öreg gazdák, fiatal gazdák, megindultan nézik a koporsót. Tavaly még köztük volt erdőn mezőn, mekkora földet megszántott! Milyen gazda volt! — Földhöz földet szerzett. És lám, itt hagyja sok szép földjét, tornáczos kőházát és cselédjeit!

Csendesen bölintanak a fejükkal tiszteltetes uram minden mondására. Jól esik szí-

vöknek meghalt társuk dícséréte. Egyik másik halkan utánna is mondja a tiszteletes urnak: az volt az jó gazda volt. S ott kint a temetőkerben, a mint leeresztik a koporsót, mindenik fölvesz egy göröngyöt s leeresztik szép csöndesen, nehogy nagyon magússa a koporsót. És felhantolják a sírdombot jó magasra. Megilleti azt, aki annyi földet szántott. A kinek a föld volt az élete, mindene.

A föld, a föld. Nagy urnának való sírbolt, a márványkő koporsó. A szegény szántóvető teste hadd pihenjen a földben, fakoporsóban, pora keveredjék össze az edes anyaföld porával. A földből lett életnek a földben legyen megnyugovása.

Hadd porhadjon el a test,
Sírba viszem örömet, —

hangzik föl a gyászének a friss sírdomb felett

Gond. fáradság
Ott nem forgat,
Semmi veszély
Nem háborgat.

Sorról-sorra elmondja a kántor s ugyéneklük utánna a fiatalok, vének. És valamennyi megnyugvás szállja meg az egyszerű em-

az ellen sem tiltakozott többé, hogy Bánffy ajánlották miniszterelnöknek, akkor visszahelyezkedett a Tisza rendszer összes, sőt fokozott büneivel.

Az már egyenesen botrányos, hogy Bánffy folyton a korona bizalmával hivalkodik, hogy így a korona érintetlen nimbuszát belevonja a vitába.

Sehol, a világ egyetlen parlamentjében ezt nem mernék megteenni. Azzal is hivalkodik folyton Bánffy ur, hogy ő a nemzet és korona közt helyreállította a harmóniát. Mire való ez a dícsérvés, mikor tudjuk, hogy a viszony a nemzet és korona között a béke helyreállítása óta soha egy pillanatra sem volt megzavarva.

Itt Bolgár F. arra való célzással, hogy Bánffy Apponyi lesújtó kritikája e fölől kimene-
kült a folyóóra, közbe szolt:

— Az már még sem járja, hogy folyton kint bujkáljon!

Apponyi most metsző guynyal ostorozta azt a védelmet, melyben Tisza I. részesítette Bánffy a Desewffy ügyből kifolyólag.

Bánffy azt az alkotmányosságot létesítette, melynek nincs egyéb célja, mint kinevezett kormánypartii és ellenzéki szereplésre kirendelt képviselőkkel látszólagos parlamentáriumot eljátszani, amelyben minden alkotmányos szereplés lehetetlenné van téve.

Apponyi aztán rátért annak indoklására, miért vesztette el Bánffy az ellenzéki pártok előtt meg a szavahihetőségét is. A mikor az 1896 ünnepi év előtt Apponyi felajánlotta a békés parlament tárgyalásokat és azért csak a kuriai bíraskodást kérte a választási visszaélésekkel szemben, Bánffy ráállt erre, élvezte és hasznosította is az alkunak reál előnyös részét, de mikor rá kellett volna térni az alkun kiegyenlítésére, ravasz fondorlattal kitért előle. Ugyanezt tette tavaly a kiegyezési provizoriummal, melynél a nemzeti párt ismét kíségette őt a hinárból, de Bánffy ismét csak megszegte a létrejött megállapodásokat.

— Ez nem tisztességes — szolt közbe metsző hangon Ivánka és az egész ellenzék zugó helyeslése kíséretében ezt a kijelentést.

Az elnök rendreutasítja Ivánkát, amire az egész ellenzék élteti Ivánkát.

Ily körülmények között ne csudalkozzék senki, folytatja Apponyi, ha mi a kormánypartii felolvasásokat, a parlamentii tisztességről a papirkosarba valóknak találjuk.

Nem a mi sorainkból kerjük az új kormányt, hanem az öök sorából jöjjen valaki, a ki a nemzet jogait érvényesítse. Ne

berek szívét, énekelvén: hadd porhadjon az a test, sirba vizsem örömet.

Arcukon ragyogni látom a lelkeség fényét, nem felnek a haláltól, oly könnyen megtudnak nyugodni Isten bölcs rendelkezésében.

Könyvebben, mint én, ki itt állok a szántóvető sirja mellett s azokkal a zekés gatyákkal, fekete fejkendős asszonyokkal együtt vetek le egy göröngyöt a koporsóra. Milyen erős szívű emberek ezek! Nem önt könnyet egy sem a sirra, bár szerették, akit már el-takar. Ugy megnéznek, hogy az én szememből köny fakad. Hiszen:

Boldog az, ki a Halál
Hüvös árnyékában
Kivánt enyhülést talál
Testi fájdalomában!

... Mintha csak nekem énekelték volna egyedül, s mintha börtön fenekeről szadadul-tam volna, mikor elhagytam a temető kertét. Az ég oly komor volt, a nap bágyadtan hanyatott le a szürkő fellegek mögött, a merre néztem, minden olyan s. omoru, kietlen volt a novemberi alkonyatban; de a szívem feljüngött, hogy láthatom ezt a szomorúságot, a természetnek e bus haldoklását.

Olyan szép volt, ragyogó volt minden temetés után.

várjon többé a kormány elnézésére. Az ellenzék nem fogja többé megakadályozni, hogy a lezuhanó hegyi patakok hatalmas folyammá ne egyesüljenek és el ne seperjék ezt a mai zavaros, posványos rendszert. A hatalmas szónoklat nyomában az egész ellenzék lelkes eljenzésbe tört ki, mely Apponyit jó sokáig megakadályozta határozati javaslatának benyújtásában. Ebben az indemny-javaslatnak a napirendről való levételeit és helyébe a kiegyezési javaslatok napirendre üzését indítványozza, ezután pedig a kormánnyal szemben bizalmatlanságot nyilvánít.

A folyton megújuló eljenzés között most felfüggesztette az elnök az ülést. A szünet után báró Bánffy miniszterelnök emelkedett fel szólásra. A villamos csöngettyű hívására beözönlöttek a képviselők, kik elé a teremben sajtóságos kép tárult. A miniszterelnök ott állt a helyén, de szöhoz jutni nem volt képes.

Az egész ellenzék perczekekig így kiáltott feléje:

— Halljuk a lemondást!

— Mi mondani valója van még ezek után?

— Mondjon le! Mondjon le!

Bánffynak legszemélyesebb hívei erre tombolni kezdtek:

— Majd mi sem hagyjuk Apponyit beszélni!

Az órfási lármában egyes képviselők közt is támad heves disputa. Sréter Alfréd nagyon hevesen gesztikulál, mire Kubik Béla feléje kiált valamit. Frey Ferencz is fölpattan. A larma folyton nagyobb lesz. Az elnök nem képes a rendet helyreállítani, Bánffy idegesen ott áll a helyén és vagy huszszor szólítja meg a házat.

— Nem hiszünk magának, akármit is mond!

— Megint be akar csapni!

— Nem fog sikerülni!

Ilyen és ehhez hasonló kiáltások között Bánffy kijelenti, hogy neki nem volna semmi kifogása az ellen, ha a haz a kiegyezési javaslatokat tárgyalná! ha az ellenzék hozzájárulna ahhoz, hogy a Ház naponta 6—8 óra hosszat tanácskozn.

Falrengő derűtség követte ezt a felszólalást.

Polónyi rögtön kérdést intézett az elnökhöz:

— Konkrét indítvány ez?

— Nem indítványoztam semmit, jelenti ki Bánffy!

— Akkor nincs egy szavam se hozzá — szolt Polónyi es leül.

Utána felkelt Mezei Mór, hogy Apponyival felvegye a harcot. Hogy az ellenzék ezen a kisereten pompásan mulatott, az kitűnt abból a számtalan kézbeszolásból, mely Mezei beszédét folyton felbe-zakította, és a melyeknek tulajdonítandó, ha Mezei beszédének semmi értelme sem volt. Csak a vége volt világos. Ott ugyanis kijelentette, hogy teljes bizalommal viseltetik Bánffy iránt és azt a bizalmat deklaráló határozati javaslatot is nyújtott be.

Még csak Visontai Soma szállította kellő értékére Mezei Mórnak egy reá vonatkozó megjegyzését, melyvel rámutatott arra, hogy Bánffy érdekében csakugyan nem szállhatott sikra melőbb egyeniség, mint az, ki naponta 20—25 viczinális ülésben vesz részt.

Ezzel az incidenssel egy negyed 3-kor ért véget az ülés,

BELFÖLD.

Nyilatkozat.

A Hodossy Imre képviselőtársunk által f. é. nov. 25-én a képviselőházban beadott fölrati javaslatot távollétünk miatt alá nem írhattuk. Miután a képviselőház elnöke által több képviselőtársunk előtt ki lett jelentve, hogy utólagos aláírás nem eszközölhető, — ugyanazért minden félreértés kikerülése végett hazafiú készséggel ez uton nyilatkoztatjuk ki, hogy a fölrati javaslat tartalmát osztva, szövegezését egész terjedelmében elfogadva,

maguukévá tesszük és támogatni kötelességünknek ismerjük.

Barabás Béla,
Meszlényi Pál,
Marjai Péter,
Meszlényi Lajos.

Rátkay László, aki ez idő szerint vidéken tartózkodik taviratban jelenti ki, hogy az ellenzék határozati javaslatához hozzájárul.

A magyar quóta küldöttség tegnap du. 5 órakor Szel Kálmán elnöklele alatt ülést tartott, melyben Bánffy D. és Lukács L. is résztvettek.

Elnök előterjesztette az osztrák quóta küldöttség részéről érkezett jkönyvi kivonatot hivatalos alakban, amelyet az osztrák küldöttség elnökének nov. 23-án kelt átíratával vett kézhez.

Ennek folytán sajnálattal jelenti ki, hogy a mint a birodalmi tanács a quóta küldöttség ezen határozatának végpasszusában a maga részéről is konstatalja, és amint a magyar orsz. küldöttség utolsó iratában már hangsúlyozta a quóta küldöttségek tanácskozási eredményre nem vezetnek és így a küldöttség tárgyalása és működése befejezettnek tekintendő.

Miután ennek folytán az országgyűlés által a törvény értelmében az orsz. küldöttségre ruházott működés véget ért, nincs egyéb hátra, mint hogy az orsz. küldöttség megtegye jelentését az országgyűlésnek. A küldöttség jelentése a törvény értelmében a miniszteriumnak lesz átadandó.

Az ülés feladata: ezen jelentés tartalmának meghatározása. Elnök azon nézetének ad kifejezést és azt indítványozza, hogy az orsz. küldöttség ezen jelentésében azon határozatának megfelelőleg járjon el, a melyet az 1897 máj. 5. üléseben hozott az akkor befejezést nyert tárgyalásokra nézve, t. i. nézete szerint a jelentés adja elő a tárgyalások történetét és lefolyását, lépésről-lépésre foglalja össze a tárgyalások jkönyveinek és a másik küldöttséggel folyt írásbeli és szóbeli érintkezéseknek pragmaticus előadását, a jelentéshez melléklendők az összes jkönyvek és azok mellékletei.

Falk Miksa, az orsz. küldöttség előadója az elnök ezen indítványához hozzájárul és arra kéri a küldöttséget, hogy ezen jelentés tartalmára nézve irányadoul az eddigi módszer fogadtassék el.

A küldöttség tagjai ehhez egyhangulag hozzájárulnak s megbízzák az előadót a jelentés szerkesztésével, továbbá megbízzák elnököt és előadót a jelentésnek hitelesítésével és a törvény értelmében a miniszteriumok átnyújtásával.

Elnök ezzel kijelenti, hogy ez az orsz. küldöttségnek utolsó határozata, melyet azonban kibővíteni kér a maga részéről azzal, a mi bizonyára a küldöttség minden tagjának óhajta és érzelme, hogy előadónak sok és nagy fáradozásaért s azon kitűnő munkálato-kért, a melyekkel a küldöttség nézetelt, mint évtizedeken keresztül, ezuttal is, oly kiváló módon juttatta kifejezésre, megeg elismerés és köszönet fejeztessék ki.

A küldöttség ezt egyhangulag magáévá teszi, de egyuttal az elnöknek is fáradozásaiért és a tanácskozáskitűnő vezetéseért legszélyesebb köszönetét mondja ki.

Ezzel az elnök az orsz. küldöttség utolsó ülését bezárta.

A főrendiház 1898. évi decz. 1-én (csütörtökön) d. e. 11 órakor ülést tart. Napirend Elnöki előterjesztés.

Az Egyetemi Kör a következő nyilatkozat közzétételére kért föl bennünket:

Több vasárnapi lap az Egyetemi Kör bizottságának azon állítólagos határozatát közöl e, hogy december 2-án tüntetést fog rendezni. Ez a valóságnak annál kevésbbé felel meg, mivel a bizottság december 2-nak megünneplésével vagy meg nem ünneplésével egyáltalában nem foglalkozott és nem is akar foglalkozni, mert e kérdés nem tart zik hataskörébe. Egyáltalában felkerjük az összes napilapokat, hogy az Egyetemi Kör-re vonatkozólag csakis olyan híreket közöljenek, a melyek hivatalos pecséttel vannak ellátva,

mivel azt tapasztaljuk, hogy ujabban minden szállongó hírt az »Egyetemi Kör« határozataul akarnának feltüntetni.

Budapest, 1898, nov. 28. az elnökség nevében:

Komáromy Zoltán.

Nemzeti Szövetség Nagy-Kikindán.

Torontál vármegye legnagyobb városában Nagy Kikindán, melynek lakossága tulajdonképpen szerb, f. hó 27-én vasárnap alakult meg a nemzeti szövetség. A pályaudvaron a város egész intelligenciája fogadta a központ képviselőit, kiket Herczegh Mihály vezetett. Délben Vinczehidy Izsó nagybirtokos adott fényes ebédet a vendégek tiszteletére. A közgyűlés délután négy órakor volt a város háza dísztermében, mely megtelt a helybeli és vidéki intelligenciával, köztük igen sok hölgy.

A közgyűlést Wachtel Leó nyitotta meg, mire dr. Herczegh elnök tartotta meg nagyhatású beszédét, melynek különösen a nemzetiségi osztály programját illető részre nyert óriási tetszés.

Ezután megválasztották a tiszteletest. Elnök lett: Jankó Ágost főmérnök; társelnök: dr. Valovics Gyula főorvos, Vinczehidy Izsó nagybirtokos és Teleky Kristóf orsz. képviselő igazgató, Wachtel Leó főkapitány.

A közgyűlés hódoló táviratot küldött a királynak, mint a szövetség első alapítójának. A közgyűlés után hangverseny volt, mely háromszáz forintot jövedelmezett a szövetség javára.

KÜLFÖLD.

Károly román király és a hármas szövetség. Azon tény, hogy a román trónbeszéd Ferdinand bolgár fejedelem kétszeri látogatását egy szóval sem említette, politikai körökben, — mint a »Kell. Ért.«-nek jelentik — többfeleképen s igen élénken magyarázzák. Megerősítést látják ebben azon, annak idején közölt hírek, hogy Károly király azon ajánlatot, hogy csatlakozzék a Balkán-államok szövetségéhez s álljon el a hármas szövetséges politikájától, — határozottan visszautasította.

Táviratok.

Az aradi záloglevelek.

Arad, nov. 28. (A »Debr.« ered. táv.) A polgári takarékpénztár zálogleveleiről több lapban tendenciózus hírt jelent meg vasárnap. Valótlán, hogy a fedezetre zárt záloglevelekből félmillió értékű hiányzik. Deczember 1-én akadálytalanul beváltják a szelvényeket. A felszámolók közül senki sem mondta, hogy a felszámolás után a vizsgálóbíró vagy az ügyész következnék. A felszámolás a legjobb folyamatban van. A sima kibontakozás biztosítva van.

A Dreyfus-ügy.

Páris, nov. 28. Dreyfusné a következő táviratot kapta férjétől:

»Együtt örvendek mindnyájatokkal. Morálitér és fizikailag jól érzem magam.«

Páris, nov. 28. A Rappel-nek egy amsterdami távirata jelenti, hogy Esterhazi álnév alatt oda érkezett, Zurlinden tábornok-azzal a kijelentésével szemben, hogy senkitől sem kapott instrukciókat a Dreyfus ügyre vonatkozólag, azt állítja a Rappel, hogy Páris parancsnok a Picquart-ügy kezdete óta szakadatlanul érintkezik Cavaignac-kal, Derouledé-del és du Paty de Clammal. Ugyanez a lap azt állítja továbbá, hogy Zurlinden tábornok már elejtette, a Picquart ellen okirat közlése miatt emelt vádat, de azután külső befolyásra és nyomásra megújította a vádat.

Uj rend Krétán.

Konstantinápoly, nov. 28. A négy nagykövet legutóbbi tanácskozásán még nem voltak mindnyájan birtokában kormányaik utasításának ama jegyzék revideálására nézve a melylyel tudtára fogják adni a portának György görög hercegnek krétai főbiztossá való kijelölését. Holnap megint tanácskoznak a nagykövetek.

Konstantinápoly, nov. 28. Krétából érkezett jelentés szerint, Kandia három kerületében 6 postahivatalt rendeznek be. Főpostahivatalnak a kandiai osztrák-magyar postát szemelték ki. A belföld számára külön bélyegeket, a külföld számára osztrák levélbélyegeket hoznak forgalomba.

Anarchista merénylet.

Livornó, nov. 28. (A »Debr.« ered. táv.) Tegnap itt egy rendőrbiztost az utcán egy éles késsel nyakon szúrtak. A rendőrbiztos nyomban meghalt, a gyilkos azonban elmene-kült. Azt hiszik, hogy a gyilkosság az anarchisták műve volt.

Iparügy*)

Hogy mire is jó az az ipartestület, elmondja e néhány sor.

Van Debreczenben néhány száz családos kőműves segéd s vagy hatszor annyi nőtelen. Ezek — mint fehér-rabszolgák — néhány kőműves iparos, avagy néhány építőmester vasigája alatt nyögnek. Kartelt kötnek s megálapítják a napszám maximumát.

Ez ellen nem igen van szavunk; hisz tudjuk, hogy a m a i kőműves segédek is a mai kő r emberei.

Nincs a huszárkaszárnya épületében annyi darab téglá, a mennyi istenkáromló szó annak felépítése közben büzsössé tette a levegőt.

Alig akad olyan kőműves segéd, a ki mesterét odaadó hűséggel szolgálja.

Ámde ezekkel szembe égbe kiáltó bünt követnek el azok az építő iparosok is, akik saját érdekeiket tekintve sem embéri, sem isteni törvénynek nem hódolnak. A munka időre, a felmondásra, a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvényt semmibe sem veszik.

Képesek arra, hogy az iparos tanulók előtt az iparos inas-iskolára vonatkozó törvény alkotóit kárhóztassák.

Legközelebb a városbáza átalakítási munkálatainál alkalmazott kőműves segédeket arra kényszerítette a vállalkozók egyike, hogy v a s á r n a p is és éjjel is dolgozzanak, ez pedig kényszerítette őket a rendes (1 nagyon is lenyomot) napi bér mellett. S horrendum! azokat, a kik nem jelentek meg vasárnap hajnalban, hétfőn reggel irgalmatlanul elűzte a munkától.

Kérdem én, aki sem szocialista, sem anarchista, sem kőműves, sem semmi tekintetben anyagilag érdekelt nem vagyok, meg a mai korrumpált világban is helyén való-e az ilyen intézkedés, az ilyen lelketlen rabszolga kereskedés?

A hétfőn ily módon »stante pede« elbocsátott, munkától megfosztott iparos segéd büne az volt, hogy mivel neje egész héten beteg feküdt, vasárnap családja körében óhajtott a pihenés óráit eltölteni. A másik templomba kívánczolt.

Az előbbi segédet illetőleg hiteles bizonyítékkal rendelkezünk.

Ez a becületes férj, az a vallásos lelkű embertársunk elveszítette 4—5 frnyi heti keresményét — csak azért, mert ember keresztyéni kötelességét teljesítette.

Valjon akad-e ember, aki kárpótolja őket, mert bár az Istenben bíznak és hisznek, a segély érkezéséig a csüggedés beáll, a

*) Jelen cikket, mely hozzánk közlés végett beküldetett, minden kommentár nélkül egész terjedelmében közöljük. Szerk.

hit meg inog s lesz belőlük ember gyűlölő, istentagadó.

Valaha hajdan, az egyiptomi gulák építéskor divott az a szokás, mely nálunk folyik s melynek hiteles tanuit kész vagyok előállítani. Egy feltétel! Nehogy a hatalom szolgálatában szerzett érdemek fejében az áldozatok méltatlan üldöztetésnek legyenek kitéve; mert biz' ez ma könnyű dolog!

Történt ugyanis, hogy a város háza tulajdonosánál egy kőműves segéd csak 10 db cserépet adogatott tovább-tovább az inas és segéd rabszolga lánczolatán s a vállalkozó olyan hatalmas ütést mért reá, melynek nyomát napokig viselte.

Mind ezt meglehet majd czafolni s meg is próbálják, — ám ez a toll, mely itt serczeg, érdekből soha sem irt s irni sem fog! Engem felláztat minden gazság s hogy nem vagyok képes asszimilálódni, annak nem a temperamentum az oka, hanem a Teremtő, aki engem ilyenné teremtett.

Én nélkülözök, pedig egy erkölcsi egyesület kimondá, hogy nagy (?) fizetésem mellett nincs jogom jogomat kérni; hát az a kőműves rabszolga, aki győtrő fáradaim után ö n k é n t megtoldja a napi munka órákat este egy óra negyeddél s még ekkor is viszszaüzik a munkához s keres éven át 250 forintot, hogy ne nélkülözne?!!

Ez is a város háza építésénél történt!

T. Ipartestület! Siess megalakulásoddal. Sok és nagy sebet kell orvosolnod. Rosz, istentagadó tanoncok és segédszemélyzettel a magyar ipar fel nem lendül s lelketlen kufar iparosok mellett jó segédszemélyzet nem alakulhat.

Csak ha minden tényező teljesíti kötelességét, mondhatjuk el, hogy a munkás nép panasza jogosulatlan s csak akkor tekinthet vissza nyugodtan életére az, a ki a társadalmi rend őre, ha é r d e k n é l k ü l betöltte hivatását.

Sz.

H I R E K.

* **Az ipartestület előjárósága.** Ritka nagy érdeklődés mellett választották meg tegnap a debreczeni új ipartestület előjáróságát. Reggeltől késő estig sűrű tömegek lepték el a város háza folyosóit. Künn zajos csoportok verődtek össze s kölcsönösen kapacitáltak egymást iparos polgártársainak a saját jelöltjeikre. Ezalatt benn két szavazatszedő küldöttség előtt folyt a szavazás. Az egyik küldöttség tagjai voltak: Rösler Richárd elnök, Bisotka Gábor h. elnök, Davidházy Kálmán, Pető Ferencz, Tóth Gyula, jegyző, Vetéssy Béla; a másik küldöttségben: Horváth János elnök, Károlyi Sándor h. elnök, Szabó József, Papp Rókus, Jakab János Mile Pál mint jegyző szedtek a szavazólappokat. Az iparhatóságtól összesen 1159 igazolványt váltottak ki s ezek csaknem valamennyien le is szavaztak. Dr. Boldizsár Kálmán r. kapitány, ki a választást vezette este fél 6 órakor zárta be a szavazást. Nagy szerencse az intézményre s magokra iparosainkra nézve is, hogy a választás azok fényes győzelmével végződött, akik kezdettől fogva buzógtak az ipartestület alakításáért. Elnökké Tóth Kálmán szabót választották, aki 565 szavazatot kapott az ipartestület ellenes Ekli Gábor timár 455 szavazatával szemben. Az előjáróság többi tagjai szintén a Tóth Kál-

mán pártiakból kerültek ki. Az eredmény kihirdetését viharos éljenzéssel fogadta a győztes többség.

*** Ruhakiosztás az izr. iskolában.** A helyb. izr. iskolában a szegénysorsu tanulók közt a ruhakiosztás december hó 1-én d. e. 11 órakor lesz az iskola tanácstermében. — Felkértem az iskolaszék, előljáróság t. cz. tagjai valamint mindama nemeskölű adakozók, a kik kegyes adományokkal hozzájárultak, a ruhabszerzéshez, hogy a ruhakiosztás eme ünnepélyes aktusára megjelenni sziveskedjenek. Az izr. iskolaszék.

*** A zárszámadás jóváhagyása.** A belügyminiszter a város házipénztárának 1897 évi zárszámadását, mely szerint a bevételek 1.990,069 frt 65 kr., a kiadások 1.988,053 frt 52 1/2 kr tettek ki, — helyesnek találta; ugy szinten az alapok zárszámadásait és a vagyon levéltárt is jóváhagyta.

*** Hamis borok vizsgálata** F a b i n y i dr. kolozsvári egyetemi tanár, az állami vegytani intézet főnöke az orsz. borvizsgáló bizottságban olyan eljárást mutatott be, a melylyel pontosan megállapítható, hogy a vizsgálat alá vetett b o r t e r m é s z e t e s é v a g y m é s t e r s é g e s. — Bizonyos vegyiszert önt a borba. Ettől a természetes bor zavaros lesz s néhány óra alatt leülepedik benne a vizen kívül minden anyag. A mesterséges bor azonban keveset változik a vegyszer behatása alatt s csupán annyi ülepedés mutatkozik, a mennyi szőlőből származott rész esetleg van.

*** Magyar művész diádala Amerikában.** Az esztrakamerikai Egyesült-Államok vizsnozásul a francziák által New-York kikötőjében föllállított szabadságszoborért Lafayette szobrát adják ajándékba a franczia nemzetnek. Erre a szoborra, mely Párisban lesz föllállítva és a melyet az 1900 iki kiállítás alatt lepleznek le. 250000 dolárt szánt az amerikai kormány.

Rendkívül sok pályamű érkezett be, melyek fölött nemrég döntött a zsűri. Az első díjat M a u c h Miksa szobrász és H e r c z Artur építész együttes tervének ítelték oda és őket bízták meg a kivitelével is. Hercz Artur bácskai születésű magyar ember. Harminczkét éves és hat éve van Amerikában. Budapesten járt a gimnáziumba, de tanulás helyett folyton rajzolgatott és így nem csoda, hogy megbukott. Atyja ekkor egy kárpitoshoz adta inasnak, de innen megszökött és egy építészhez állt be rajzolóknak. Innen Bécsbe ment, hol kiképezte magát építészre. Bécsből Németországba, majd 1892-ben Chicagóba ment, a hol több kiállítási épületet az ő tervei szerint építettek. Ő tervezte a Deves-palotát, mely Chicagó egyik látványosságát képezi.

A fiatal művésznök oroszjárésze van a Lafayette-szobor sikerében, mert az emlékműben dominál az építész. Elert rendkívüli sikerei dacára egyetlen vágya, hogy hazajárja térhessen vissza és itt folytathassa tevékenységét.

*** Jókai és a Hentzi-szobor** — Jókai Mór, a koszosus poéta a M. H-ban szová teszi Hentzi szobrát. Azt mondja, ne bolygassa a város a budai katonai temetőt, ne assák fel az ott nyugvó katonák sírját s akkor Hentzi szobrának keresve sem lehet alkalmasabb helyet találni, mint a temetőben. Állítják ama katonák sírja felé, kik neve a szobor talapzatába van vésvé. Kár, hogy a koszosus költő nem a szabadelü-klubban mondta el ezen békiő szöveget, mely különben a Krieghammer féle rendelet után talán meg is késett, hacsak az ő látnoki lelkéuek utolagosan nem szolgálnak elégtételt, ehhez azonban keves remény van.

*** Drága csók.** Londonban a minap nyolcz sziz font sterlinget fizettek egy csókért. Csókot rendes körülmények között nem szoktak pénzért vásárolni, de a szóban forgó csók arát jótékony célra adták és így érthető, hogy pénzt kértek a csókért. A jótékony célu árverésen elárverezték Harlove színészno egy csókját. Harlove kisasszony a brit királyság legszebb színésznoinek egyike és nagyon

tisztelik. Egy lordnak a fiát, aki házasságot ígért neki, ez ígret megszegéséért 240.000 márká kártérítésre ítelték. Harlove kisasszony az ítéletet közzé tette a pénzt pedig visszautasította.

Mindenki tudja, hogy Harlove k. a. nem nagyon osztogatja a csókot és ezért előre tudta mindenki azt is, hogy az árverésen az ő csókjaiért többet fognak fizetni, mint bármelyik árverésre kerülő drágaságért. Megkezdődött az árverés. Az első ajánlatot egy még alig fölcsiperedett legényke tette, aki sipitva kiáltotta:

— Két font sterling!

Sok száz ember megvetéssel nézett a vakmerő legényre s csakhamar rálicitáltak:

— 100 font sterling!

Ez már szép ár volt. Néhány perc múlva 500 sterling volt a csók ára és most már gyerebben hallatszott a rálicitálás. A legkitartóbb árverező egy öreg ezredes, Fortesene Edvard volt és 800 font sterlingért neki ítelték a csókot.

A jelenlevők nagy tetszéssel fogadták ezt és Harlove kisasszony simulva a győztes felé ment. De a győztes, egy fehér bajszu öreg ember, a ki kilenczezerhatszaz forintot fizetett a csókért, lemondással azt mondotta a szép színésznoének:

— Bocsánatot kérek, nagyságos kisasszony, nem a magam számára árvereztem, hanem az unokám számára, a kinek ma van a születésnapja.

És ezzel egy nyolczéves szép fiut állított a színészno elé, a ki a drága csókot odaadta a fucsának.

*** Háromszék önvédelmi harcza.** Tegnap volt 50 éves fordulója annak, hogy a kicsi Háromszék megkezdte az önvédelmi harczot s ezzel a kis székely megye Magyarország spártájává lett. Gábor Áron első agyuját vitte a harczba; az egész székelyföld egy szivvel-lelékkel fegyvert fogott. Egy aruló volt egész Székelyföldön Balázs őrnagy, ezt a felkelésült nép kivégezte. A nevezetes évforduló kegyelettel ülték meg Kolozsvárott. Egy szép társaság gyült össze vasárnap este, melyen fölolvasták Hegyesi Márton történetirő vonzón megirt Balázs major történetét. A nagyszámu jelenlevők figyelemmel hallgatták az érdekes történetet, melynek nagy értéket kölcsönzött az, hogy a társaságban jelen volt a 87 éves öreg ezredes Horváth Ignácz, ki mint ez esetek résztvevője, rendkívül becses részletekkel es adalékokkal egészítette ki a felolvasást. — A t á r s a s á g b a n felköszöntötték a székely önvédelmi harcz tanuját: az öreg vak ezredest. Megéljenztek aztán a derék történetirőt: Hegyesi Márton is. A jelen voltak elhatározták, hogy decz. 25-én megünneplik Kolozsvár felszabadulása 50. évfordulóját s emléktáblával jelölik meg azt a házat, melyben Bem tábornok akkor megpihent. Az ilyen 50 éves évfordulókon nem botránkozik meg a hazafi lelkiismeret.

*** A keresztkérdések.** Az angol ügyvedek különösen azt a szokást gyakorolják, hogy végtárgyalásokon, ha már felük ügye nagyon rosszul áll, a terhelő tanukat mindenféle ravasz keresztkérdésekkel igyekeznek zavarba hozni. S az a legkitűnőbb védő, aki a legfurfangosabb kérdésekkel tudja a tanukat ostromolni. Ilyen eset történt nemrégiben a bovstreeti törvényszék előtt. A vádlott egy többször büntetett zsebtolvaj volt. — Ügyvedje végső mentőszájként ragadta meg a terhelő tanut és azon igyekezett, hogy zavarba ejtse. Rászólt:

— Tanu ur, az ön neve tehát James Smith?

— Igen.

— Ön-e az a James Smith, a kit 1887-ben a törvényszék 2 évi fegyházra ítelt lopásért?

— Nem, az nem én vagyok.

— Akkor talán az a James Smith, a kit Liverpoolban osalásért büntetett a törvényszék?

— Az sem én vagyok.

— Ön tehát még sohasem volt fegyházban?

— Voltam. Már három alkalommal. Egy ízben egy napot, kétizben pedig fél-fél napot töltöttem a fegyházban.

— Fél napot? Az lehetetlen. Félnapit fegyházra a törvényszék nem ítél senkit.

— Nem is voltam elítélve, hanem munkóműves dolgoztam legutóbb is egy fél napot a fegyház egy szük zárkájában, ahol épen egy ügyvéd ült; váltóhamisításért ítelték el öt évre.

A védőügyvéd nem folytatta tovább keresztkérdéseit.

*** Eljegyzés.** Dr. Téchy József fogorvos eljegyezte L e s t y á n Adorján székelyhídi kfr. közjegyző leányát, a mult gazdászbál ünnepelt szépségű bátkisasszonyát, I r m a urhölgyet. Az eljegyzés, — melyhez a nagyszámu előkelő rokonság jókívánata fűződik, — a menyasszony szüleinek székelyhídi lakán folyt le a legszűkebb családi körben.

*** Hajófék.** Fiumében a tengerészeti hatóság, a tengerészeti akadémia, a hadügyminiszterium és a magánhajózási társaságok képviselői jelenlétében a «Klotild» nevű gőzöson kísérleteket tettek azon találmánnyal, melyet Cvetkovics ismert hidrotechnikus hajókatasztrófák meggátlása céljából bemutatótt. A kísérletek kitűnő eredménnyel jártak. Menet közben a fékezőt ismételtelen működésbe hozták és a lap mindannyiszor egyszerre megállt. Általánosan konstataáltak a hajózási biztosságára is a hajókatasztrófák meggátlására való tekintettel a fékező rendkívül nagy jelentőségét.

*** Fogházigazgatóból — miniszter.** Annak a nagy tragédiának, amelyet Dréyfus-ügy néven ismer a világ, számtalan már az áldozata. Az egyik megőrült, a másik saját kezével oltotta ki életét s jól járt az, aki csak a hivatalát veszítette el. Forzinetti fogházigazgatót is tudvalevőleg elkergették azért, mert pártját merte fogni Dreyfusnak. De Forzinetti elég jó cseret csinált. A monacoi herczeg följajánlotta neki a pénzügyminiszteri tarczát és a nyugdíjazott fogházigazgató már miniszter. A mi szintén egész szép állás, különösen Monacóban. Mert a kies Monte-Carloban boldog a pénzügyminiszter. Ott nincsenek adók, ott nincs budgetvita és nincsen indemntiy sem. Valutaügy nem zavarja a miniszter álmaát és bankkérdés is csak egy vnn. hogyan lehetne »sprengolni« a bankot? Ha pedig a hadseregnek kell vagy egy tuczat kabát, nem kell összehívni a delegációt: a játéktérmekek bérleje kifogyhatatlan kasszájába nyul és kifizeti a számlát előadó beszéd, hónapokig tartó debatte s névszerinti szavazás nélkül.

*** A Fejérváry-Wolff-ügy.** Fejérváry báró honvédelmi miniszter, mint néhány nap előtt megirtuk, goromba, sértő levelet kapott W o l f f osztrak k piselő aláírásával. — Bécsi tudósítónk jelentése alapján már tegnap hírül adtuk W o l f f k é p v i s e l ő kijelentését, hogy a levél apokrif. Erre vonatkozólag a Bud. Tud. a következőket közli: Fejérváry b. a levelet átadta hg. Lobkovitz tábornoszernagy és Üwkül Gylenbraadt S. gr. lovassági tábornoknak az intézkedések megtelele végett. A tábornokok Krieghammer lovassági tábornokkal együtt megálapították és jegyzőkönyvileg kijelentették, hogy ezen levél kétségen kívül apokrif, minél fogva csakis névtelen misztifikációnak tekinthető.

*** A siketnémák érdekében.** Pestvármegye törvényhatósága megkeresést intézett az összes törvényhatóságokhoz, melyben felhívja őket arra, hogy gyűjtést indítsanak a siketnémák vakok és hülyék számára az ország különböző részein utjonnan építendő menházak alapjára. Az utóbbi időben ugyanis annyira megszaporó gtt ezeknek a szerencsétlen teremteseknek száma, hogy a jelenlegi intézetek nem képesek valamennyit befogadni.

* **Tanulmányi kirándulás.** A debreczeni gazdasági egyesület f. hó 30-án szerdán délelőtt fél 9 órakor a pallagi földműves iskola telepén levő dohány kísérleti átomásra tanulmányi kirándulást rendez. Tisztelettel felkéri az egyesület elnöksége a gazdaközönseget főleg a dohány termelőket, hogy ezen kirándulásban minél számosabban részt vegyenek. Indulás a gazdasági tanintézet épületétől délelőtt 8 óra után.

* **Melegedő szobák.** Több előkelő fővárosi jótékony egyesület mozgalmat indított, hogy a munkanélküli szegény emberek részére nappal is rendelkezésre álló szobák létesítsenek. A helyiséget az illető jótékony egyesületek adják s arra kéri a fővárosi tanácsot, hogy a fűtéshez szükséges anyagot szolgáltatassa a főváros. Ilyen melegedő szobák lesznek már a jövő hónapban a III., V. és VIII. kerületekben. A melegedő szobákat létesítő jótékony egyesületek száma a nagy közönség áldozatkész-égére is, hogy t. i. théat stb adakozni fog a humánus cél előmozdítására.

* **Eljegyzés.** Reich Adolf helybéli iparos eljegyezte özv. Mandel M.-né bájos és szép leányát Fánit.

* **Budapesti új nóta.** Azon alkalomból hogy az egyetemi polgárok legutóbbi tüntetését az Andrások karddal meg elgázolással nyomták el, törvényellenére behatolva még az egyetem autonóm területére is, most a pesti jogász gyerekek az „Októbernek elsős napján” kezdetű nótát a következő szöveggel énekelik:

Budapesti rőndér urak
Henczegnek most nagyba',
Egyetemi polgárokat
Ütik-verik agyba...
Ne sirj babám, semmi,
Igy szokott az lenni,
Mert jelszava a rőndérnek:
„Rőndnek muszajlőnnyi!”

Lesz még idő, a rőndérek
Nem henczegnek nagyba',
Visszaadjuk százszorosán,
Visszaütjük agyba...
Semmi babám, semmi,
Igy kell annak lenni,
Mert a rőndér urak közt is
Rőndnek muszajlőnnyi!...

* **Meghívó** a debreczeni jótékony nőegyesület 1853 november hó 30-án d. u. 3 órakor az árvaház üléstermében tartandó választmányi gyűlésére. 2. Téli mulatság rendezés ügye. 3. Tanácskozás az idej népkönyvtárról. 4. Folyó-ügyek.

* **Az ördög tiltkára.** A napokban a római törvényszék előtt kaczagtató tárgyalás folyt le, mely furcsasága mellett egyszeres-mind a római nép bigotizmusát és babonás lelkületét is jellemzi. Rampolla bibornok és pápai államtitkár komornyikja, Antonio Michetti ugyanis gyakran igénybe vette Gezare Agostini ősmert jóvendőmondó tanácsait, ki a komornyiknak, persze jó pénzért, tömegesen szállította a jónál jobb lutriszámokat, melyeknek csak egy hiányosságuk volt, t. i. az, hogy sohasem nyertek. Ennek dacára a komornyik mint igazi római, föltétlen bizott a «varazsló» tulvígati hatalmában, ugyanarra, hogy minden titkába beavatta őt. Elmondta neki többek közt, hogy régóta pörösködik, de eddig sehogysen sikerült a pört megnyernie. A varazsló erre elmondta neki nagy titokban, hogy ő az ördög titkára és mint ilyen a legbizalmasabb lábán áll az alvilág fejedelmével, kinél kieszközli, hogy a komornyik a pört megnyerje. Az együgyű komornyik elhitte a mesét és a furfangos varazsló lassankint 6000 lírát csalt ki tőle, miután állítása szerint, az igazságot az ördög se adja ingyen. Ki tudja, hogy a furfangos varazsló még mennyire ki nem aknáta volna a babonás ember hiszékenységét, ha az eset a komornyik gyóntató atyjának tudomására nem jut, ki ezt a rendőrségnek feljelentette. A megjelent vizsgálat meglepő dolgokat hozott napfényre. Kitűnt, hogy az állítólagos ördög Francesco Barnabei volt, ki Rómában mint a

spiritizmus tanára bizonyos népszerűségnek örvend. A „tanár ur” czinkostársa volt a varazslónak. A törvényszék Barnabeit, mint bünszerzőt 8 havi börtönre és 350 líra bírságra ítélte, míg Agostininak sikerült a bírakat annyira megbabonázni, hogy őt fölmentették.

x **A legolcsóbb sorsjegy** tekintettel a nyeremények száma, a nagy, chanszokra, valamint a teljes biztonságra nézve kétségkívül a jótékonycélu államsorsjátéké, melyek huzása f. é. december 15-én történnék Bécsben. — Az összes nyeremények száma 12034, melyek készpénzben fizettetnek ki és a főnyeremény 200,000 korona. Ezenkívül találunk még a játéktérben számos nagyobb nyereményt. Egy sorsjegy ára mindamellett csak 2 frt és a legtöbb dohánytőzsdeben és váltóüzletben kaphatók.

Színház.

Heti műsor:

Szerdán: Hamlett, tragédia
Csüörtökön: Durand és Durand.
Pénteken; Cascognei nemes, operette.
Szombaton; Ugyanaz.
Vasárnap délután: Virágcsata, operette.

Vasárnap este: Mozgó fényképek Kinetograffal.

III. Jubiláris est.

Hétfő.

Tegnap este tettük le a debreczeni színeszet évszázados fennállásának zárókövét a harmadik diszeloádon, melynek fényét újra Prielle Kornélia, Ujházy Ede és E. Kovács Gyula részvétele emelte, melegséget régi kiváló színészeink Foltényiné, Szabó Krisztina, Mándoky, Mándoky né és Tőkés Emília urak és urnők közreműködése fokozta. — A színlap ugyan Zilahy Gyulát is megnevezte, de az ő felépése elmaradt, Thurzó Ilona helyett is Kaposi Józsa énekelt «Hunyadi László»-ban, de hát ez mind csak annak a bizonyítéka, hogy a száz esztendősz színészet is ki van téve a szereposztásbeli bizonytalanságoknak.

A zenekari nyitány után ismét Kőrösi Kálmán «prologja» következett, mely most még nagyobb hatást tett, mint vasárnap. A közönség erősen tapsolta és hivta a szerzőt, de nem jelent meg. A «Peleskei nótárius» helyén a «miniszter előszobája» következett, melyben Ujházy remekelt Knabe Farkas Jeremiás szerepében. A nagy művész mellett igen jól játszott a Jean Pomornok szerepét Tánay, ki egészen azon az uton van, hogy a debreczeni közönség valódi kedveltjei közé tartozzék; kis szerepükben T. Halmy Margit és Odróy egészítették ki az őszjateköt, úgy, hogy az Ujházy Ede játékanak megfelelő keretet nyújtson.

Majd Csiky «Nagymamája» és ebben a Prielle Kornélia ragadták magukkal a közönséget. Az istentől ihletett művésznőt számtalanszor hívták a lámpák elé ezért a nagyszerű elvezetért, melyet a debreczeni közönségnek — fáradságot nem tekintve — volt szives nyújtani. E darabban igen pompás volt Szabó Irma Márhája, Szatmáry Kossza lutheránus lelkésze, ki felvidéki dialektusával hangos kacajra ragadta a közönséget; Tánay es Fenyéri pedig erejük és tehetségük legjavát vitték tűzbe s magától érthető, hogy megfelelő sikerrel.

Dózsa György, E. Kovács Gyula hatalmas kezében képviselte a magasabb tragikumot s mondanuk sem kell, hogy a kis töredék, melyet eljátszottak, s melyet a rendező czeruza megkuritott, is elég volt arra, hogy tapsviharra ragadjon a jelen volt díszes közönséget, kincses Kolozsvár nagy tragikusával szemben, kit Mándoky-val idéztek a függöny elé négy ízben is.

Sajnos, Hunyadi László Mándok-

kynek csak annyi alkalmat nyújtott, hogy felleljen, — de csak az együttesben énekel.

A «Vén bakkancos» egy változata és a «Peleskei nótárius» egy jelenete csak azért voltak felvéve, hogy e műfajok is képviselve legyenek.

A vasárnap este 12 óra utánig kinyult előadás most még fél tízenegykor véget ért.

Es most azt kívánjuk, hogy az a debreczeni magyar népszé, mely a «Fehér ló» szellős bódéjától a Varga-szin rozszant szalaján keresztül oly nagy utat tett a mostani, aranylag fényes csarnokig, sok-sok száz éves jövődjében fojton emelkedjek!

—a.—

Állandó színház Temesváron. A város törvényhatósága Molnár Viktor főispán elnöksége alatt Telbisz Károly polgármester előterjesztésére egyhangulag kimondotta, hogy a fennálló temesvári, pozsonyi és budai összekötés megszüntetésével a temesvári színházat az egész téli időnyre magyar társulatnak adja ki és utasította a tanácsot, hogy Makó Lajos eddig szegedi igazgatóval kösse meg a szerződést. Makó köteles lesz elsőrangú drámai, vígjáték, népszínmű és operette társulattal október elsejétől virágvasárnapig előadásokat tartani. Ezen időre bérmentes színházat és 10,000 frt készpénz szubvencziót kap. A színház fűtését szintén a város vállalja magára s ezenfölül a város kötelezi magát, hogy a kormánytól megteszi a kelő lépéseket 3000 frt államsegély kieszközlése végett.

IRODALOM.

A tudományok zseb-könyvtára. A tudományok zseb-könyvtára időhöz nem kötötten, 60 filléres kis füzetekben jelenik meg s a tudományok minden ágára kiterjeszkedik. A tudományok zseb-könyvtára idővel mindazt felöleli, a mi az általános műveltség körébe tartozik.

A csinos külsejű füzeteket, rendkívül olcsóságukra való tekintettel, bárki könnyen megszerezheti, aki pedig a hasznos tudnivalók ismeretét a legkenyelmesebb módon akarja elsajátítani, az föltétlenül vegye meg a tudományok zseb-könyvtárát.

A jó magyarsággal és eleven stílussal megírt füzetek főbb vonásokban világos képet adnak az illető tudományról és megismertetik az olvasót mindazzal, amit az illető szakmából okvetlenül tudnia kell.

Stampfel Károly kiadása Pozsonyban megjelent és nála és minden hazai könyvkereskedésben kapható.

CSARNOK.

A boldog asszony.

Irtá: Vértesi Arnold.

(Folyt. és vége.)

Bágyadtan hajtotta le fejét.

— Kifáradtam, végkép kifáradtam. Nem használ a szelidség, az engedékenység. Mennel türelmesebb vagyok, annál gonoszabbul bávik velem. Lealáz és megszegyenit minduntalan s ami legtűrhetlenebb, nem mulik el egy nap sem, hogy ne éreztesse velem, mily szerencsés nekem, vagyontalan teremtménynek, hogy magához felemleni méltóztatott. Forr minden csepp vérem, ha rá gondolok. Végte rénc az a türelmem, melynek fonala el ne szakadjon. Nem bírom tovább. Nem bírom!

Aggódva kérdeztem:

— De hát mit akar csinálni, Berta?

— Szabadulni akarok, — felelte lázasan: — vélet akarom szakítani ennek a nyomorult életnek. Itt nem maradok tovább. Bármilyen éjren, rettenetesebb sors nem érhet,

mint ez a mostani szörnyű élet. Hurczoltam, ameddig birtam. Takargattam idegen szemek elől, hogy ne lássák a mi benső életünknek nyomorúságát. Viseltem a boldog nő képét a világ előtt, mosolyogtam és vidámnak tettem magamat. Ha tudná, mily erőfeszítésembe került? Százszor is megfordult elmémben, hogy széttépem lánczaimat, itt hagyom ezt a házat, elbujdosom.

— Hát gyermekei, Berta?

— Reszketve rázta fejét:

— Nem tudom, mi lesz velők. Én nem

lehetek tovább ennek az embernek a felesége, utálok fagyos csókját s nem tűröm szeszélyeit. Bennem is van büszkeség, melyet nem lehet porba tiporni. Egyszer el kellett érkezni annak a percnek, mikor a rabzolganő fellázad. Szegény gyermekeim! Sokat elviseltem értök. Főképpen ő értök. De most már nem bírom. Bármí történék, ebből a börtönből menekülnöm kell.

Szomoruan néztem a szegény vergődő fiatal asszonyt.

— Hát nem volna annak semmi módja,

hogy Dezsővel egyetértésre jussanak?

Hevesen felbeszakított:

— Ne beszéljen nekem kibékülésről. Én nem akarom tovább folytatni ezt az életet. Megutáltam ezt a cifra nyomorúságot, ezt az aranyos ketreczet, szabad akarok lenni. Értett engem? Szabad, szabad.

Hiába próbáltam csillapítani, csak olajat öntöttem a tüzre. Nem hallgatott reám. Lihegő ajka lázasan ismételte:

— Szabad akarok lenni, szabad, szabad!

Aggódva távoztam. Képzetelemben láttam előre vetett árnyékát valami gyászos katasztrófának. Mit fog tenni ez a szerencsétlen asszony? Megszökik a férjétől? Vagy megöli magát?

Másnap este láttam őt a színházban. Ragyogón, büszkén ült páholyában, a boldog asszony elbizakodott dicsekvő mosolyával. Egy vonás sem árulta el arcán azt a rettenetes benső harcot, melynek előtte való nap tanuja voltam, úgy, hogy szinte hihetetlennek látszott, hogy én ezt a mosolygó asszonyt tegnap láttam kétségbeeséssel küzködve.

Elfogulatlan, vidáman csevegett s midőn beléptem hozzá páholyába, éppen oly moso-

lyogva fogadott, mintha soha sem fordult volna elő köztünk az a rettenetes vallomás. Csak elvéláskor intett szemével s rózsás ujját ajkához emelte, mintha azt akarta volna mondani:

— Legyen esze, hallgasson.

Bámulva és megütközve néztem. Hát az a lázas kitörés mar ily hamar lecsillapult? Hát csak egy pillanatnyi elkeseredés volt az, a mi ajkaira a kétségbeesés szavait adta? Valami kis összekoczanás a férjével? Valami kis házi baj?

Boszankodtam magamra, hogy oly komolyan vettem szavait. Hogy tragédiát csináltam abból, a mi talán csak egy kis házi pörpatvar. Ilyenek a nők, egy kis akadály fölláztatja őket s a szegény férj akkor a világ legszörnyűbb zsarnoka szemeik előtt. Oh, te mosolygó boldog asszony, engem nem fogsz másodszer elámitani.

Mindamellett kíváncsi voltam, mit fog nekem mondani, ha újra találkozunk. Semmit sem mondott. Kissé elpirult s zavartnak látszott, a mint egyedül szemtől-szemben állt velem. Tekintete könyörgő kifejezéssel tapadt reám. Némán kért, hogy feleljem el, a mit egy lázas pillanatban okatlanul kiejtett.

Megértettem hallgatag kérését. Beszéltünk mindenféle közönyös dolgokról. Igyekezett vidám lenni s minduntalan fölhangzott csengő kacagása. De perczről perczre idegegebb lett az a kacagás, nyugtalanul tekintgetett ide-oda s szórakozottan felelt szavaimra. Egyszerre csak hevesen megrázkódott s kitört belőle az elfojtott zokogás.

— Berta! Berta! — próbáltam lecsendesíteni.

De nem hallgatott rám, csak zokogott: — Gyáva vagyok, gyáva, gyáva. Nem bírok megválni ettől a nyomorult élettől. Nem bírom itt hagyni a gyermekeimet.

Büszke lelke még kinosan vergődött, de már láthattam, hogy ezek az utolsó szárnycsapkodások. S a szép fiatal asszony mosolyogva fogja tovább hurczolni az életet, melyet utál és irigykedve fognak reá tekinteni tovább is.

— Oh, a boldog asszony!

Törlesztéses jelzalog kölcsönököt

helybeli bármely utcában fekvő rendes bér vagy lakházakra legjutányosabban és legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók

Fodor Jenő

bankbizományi irodája, Hunyadi és Barna utca sarok (Kornis-ház).

Ugyanott földbirtokokra is legelőnyösebb kölcsönök eszközölhetnek.

1082 szám.
1898

Hirdetés.

Felhivom az alább megnevezett nagycserei és fanciesikái kaszáló birtokosokat, hogy kaszálójok átadásához a kitüntetett napokon a helyszínen megjelenjen, és a kaszálókat átadó bizottságot d. e. 9 óráig, d. u. 4 óráig bevégni sziveskedjenek.

November hó 30-ikán.

1. Erdei Ferencz
2. K. Nagy József
3. Csuka Lajos
4. Gebei József

Deczember hó 1-én.

5. Faragó András
6. Kecskés János
7. Nagy Sándor
8. Zöld Mihály

Deczember hó 2-ikán.

9. Teremi János
10. Csikos Ferenczné
11. Makai István
12. Papp Sándor

Deczember hó 5-ikén.

13. Szilágyi József
14. Kovács Jánosné
15. Szabó Lajosné örökösök
16. Püspöki Lajos

Deczember hó 6-ikán.

17. Kádár Balogh János
18. Zeffér István
19. Kovács István
20. S. Nagy Mihály

Deczember hó 7-ikén.

21. Molnár Sándor
22. Rác Balint
23. Szabó József

Deczember hó 8-ikán.

24. Keszei József
25. Vértési István
26. Major András

Deczember hó 9-ikén.

27. Kerekes Géza
28. Szél Sándor
29. Jóna Dániel
30. Matkó András

Deczember hó 12-ikén.

31. Kokas Zsuzsanna
32. Révész János
33. Vértési István
34. Kertész János
35. Danka Ferencz) fanciesikán

Deczember hó 13-ikán.

36. Kos Ferencz)
37. Balogh Mihály) fanciesikán
38. Kovács Sándor)
39. Major Péter)

Debreczen 1898 évi November hó 26.

Török
erdőmester.

Ő csász. és apost. kir. Felsőének legfelső elhatározása folytán.

A birodalom innenső részének polgári jótékony célokra szánt XXXII. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerűleg engedélyezett — pénzsorsjáték 12.034 nyereményt tartalmaz készpénzben 401.800 korona végösszegben.

a Főnyeremény 200.000 koronára rúg

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1898 évi decz. hó 15-én történik.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik szám alatt, lottógyűjtődékben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság
államsorsjátéki osztályától.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték cégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Müsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomású galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árakkal mellet.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.